

LITERATURA CATALANA – BATXILLERAT 2 Jordi Mascarella

SÍNTESI ARGUMENTAL de Miquel Llor, *Laura a la ciutat dels sants*
(paginació Educaula)

1. PRIMERA PART

- 1.1. (p.65) Viatge amb tren. Pensaments de la Laura davant del seu marit, en Tomàs, que es va despertant en arribar a Comarquinal. Anell de prometença. Interrogants sobre la felicitat futura. Recepció a l'estació. Primers membres de la família Muntanyola: la Teresa, els cosins. Recorregut en jardineria per la població. La casa Muntanyola (= *Cal Calçot*). Primer contrast entre Laura i Teresa sobre el govern de la casa.
- 1.2. (p.77) (Se solapa amb el final de l'apartat anterior) La Laura dins la seva cambra. Boira a l'exterior.
- 1.3. (p.77) Carta a la cosina Maria, de Barcelona. Confidències dels darrers temps, en primera persona –estil epistolar (cf apartat 1.11). Boira vespertina.
- 1.4. (p.79) (En paral·lel/contrapunt amb l'escena anterior) La Teresa fa una visita a ca l'oncle Llibori (= *Nas de rei* = *Terra Negra*). Itinerari per la ciutat i tipus femenins de Comarquinal. Mobiliari tradicionalista. Familiars de ca l'oncle: Ventura (exminyona, mitja senyora), Jaume (absent), Angelina, Pere, estudiant seminarista. Beatriu “*l'avorrida*” (neboda òrfena pobra). (Es presenta la descripció detallada apartat 1. 9)
 - 1.4.1. [Teresa] --Oncle, ja és a casa: ja no em queda més remei que deixar-me trepitjar o anar-me'n. --I un sanglot mal reprimat li trenca la veu. (p. 82)
 - 1.4.2. [La Laura] a mi no m'ha agradat mai. Té massa pretensions per ser una pobra. (p.84)

Consell familiar i visita tafanera de la vídua del notari Torroella amb les seves filles.
- 1.5. (p.89) Boira nocturna i protectora de la plana. Vida nocturna masculina als cercles socials. Matinada. La Laura es desperta i somieja del llit estant, al costat d'en Tomàs.
 - 1.5.1. Tot seu [de la Laura: la casa i el mobiliari de can Muntanyola], ella que no havia tingut res, avesada al capritx del pare, que li va infondre el gust per les belles coses inútils. (p. 91)
 - 1.5.2. Gust per les robes tallades amb art, les pells sumptuoses, les joies, tot allò que veia passar en la brillant desfilada de figurins estrangers (p. 92)
- 1.6. (p.93) Retrospecció (analepsi o *flash-back*): com es van conèixer impensadament la Laura i en Tomàs, en una festa a Barcelona.
- 1.7. (p.94) Retorn a l'habitació (apartat 1.5)
 - 1.7.1. L'amor? Fet i fet l'amor és ben fàcil i plaent, per bé que no pas de tant transcendentalisme com sol comentar-se entre noies. (p. 94-95)

El bon dia de la Laura tocant el piano (Mússorgski) i els efectes que té en ella mateixa, en en Tomàs i en la Teresa.

- 1.8. (p.97) Missió 1 de la Laura: «fer-se'l ben seu [en Tomàs]», un intent que el narrador qualifica que «peca de vanitat». Tarda. Passejada de la Laura i en Tomàs. En Tomàs fa comentaris sobre l'oncle Llibori i reporta murmuracions públiques i privades, que desagraden a la Laura.

1.8.1. –Preferiria que m'estimessis, en comptes de tenir totes les riqueses del món. –I està convençuda que ho preferiria, ara que té les riqueses. (p. 102-103)

Programa o agenda. Altres personatges de Comarquinal: Dr. Grau. *Les Noies*. Mossèn Joan Serra (= mossèn *Ferro Vell*).

1.8.2. Una onada de felicitat esparseix el disgust que es clava a la consciència de la dona com un manyoc d'espines. L'afalaga la submissió de l'home, malgrat que el domina per la bellesa i per l'influx de la seva superioritat, no pas per la força d'un raonament d'ell o d'una intel·ligència mútua. A més, aquell gruny de gelosia li és una certitud d'amor que esborra els greuges. En la pugna de l'amor, qui guanya la partida se sent generós. (p. 112)

- 1.9. (p.112) Divendres. Dinar a ca l'oncle Llibori. Presentació general de Llibori, «cap de casa» dels *Terra Negra*, membres de la família i Beatriu (=«l'avorrida») (cf apartat 1.4)

- 1.10. (p.114) El dinar. Visita de la casa. Els fills: Jaume, Pere i Angelina. Estudiant de capellà. La Ventura «la mitja senyora». Desenvolupament de l'àpat i sobretaula. Beatriu i Laura.

1.10.1. –També van a missa, els de Barcelona! –insisteix l'amo Muntanyola sense fer-ne cabal–; sols que allí no hi van per quedar bé, com nosaltres.
–Deus parlar per tu– intervé la cosina–, que cap diumenge no t'hi veiem.
–Sí; els matins a missa i a les tardes a fer el dimoni. Més de quatre històries podríem contar-los de les rates de sagristia, oi, Jaume? (p. 117)

Un camió que passa «cap a la carretera de Barcelona» desencadena a la Laura una transferència momentània a la ciutat (associació involuntària / inconscient).

1.10.2. --Sí, veniu –fa en Tomàs–. Us ensenyaré les coses que [la Laura] s'ha comprat. Costen un grapat de pessetes, però una xicota bonica com la meva dona, que sap lluir, ho mereix tot.

--I encara més –indica l'oncle, complaent–; una noia com ella que tant com bonica sabrà tenir seny perquè la casa no es ressenzi. Recorda't, Tomàs, que la teva mare sabia més de comptes que d'anar a passeig.

–La Teresa és la seva estampa.

Aleshores comença el cor de lloances a la cunyada de la Laura, tan seriosa, prudent, honesta, estalviadora.(p.118)

1.10.3. Tot d'una la conversa es desvia (...) Fins la Beatriu, quieta a l'angle de la taula, s'ha animat al so de les paraules dringants com monedes d'or. (p. 119)

La Laura no participa en la conversa, i la contemplació de la persiana la transporta per segona vegada (memòria involuntària per associació) a Barcelona. (p.119)

Visita del Dr. Grau. Consells de l'oncle Llibori i del Dr. Grau a la Laura. Interès a palesar el deute amb la Teresa (el seu dot).

- 1.10.4. [Oncle Llibori]: –Pensa que el matrimoni és una cadena, i has de saber resignar-te...
[Laura] –Resignar-me, al cap d'un mes de casada! Si jo creia que fóra [seria] la felicitat.
–Déu nostre Senyor només fa que provar-nos cada dia per merèixer-la a l'altre món–
declara el doctor Grau amb mansuetud. (p. 122)

Dissabte: sopar a ca l'oncle Joanet. Desig d'aïllament (boira=muralla, segons l'oncle Joanet). La tia Madrona. En tornar a casa, en Tomàs va a dormir i la Laura llegeix sola.

- 1.11. (p.126) Redacció nocturna d'una carta. Només un paràgraf i s'interromp. Menció a una carta de la cosina, que no se'ns ha presentat.

- 1.12. (p.126) Llàgrimes de la Laura. Consideracions del narrador:

- 1.12.1. Si la Laura hagués tingut talent a nivell de la seva sensibilitat (...) potser hauria après l'art d'adaptar-se a la manera de cadascú, de simular que s'adaptava en comptes de refiar-se d'una possible transmutació temperamental de la gent, pel sol efecte de la seva presència o per l'exemple i les bones raons.(...) Per això la Laura, en lloc d'intentar barrejar-se amb les quinze mil ànimes de Comarquinal, s'hi encarà amb totes les seves gales, amb la seva sinceritat i amb les seves negligències de noia mal preparada per a la vida de família. El seu món era lluminós i simple; un esforç de no-res dels altres bastaria perquè gaudissin de la mateixa bona fortuna d'ella. Calia començar per en Tomàs, per la Teresa, per les cosines, refiada en l'ajut superior. (p. 127)

Visita de les finques (agràries) dels Muntanyola. Posat i actituds de la Laura, i percepció dels masovers. Retorn a Comarquinal per Tots Sants. Distanciament i *soirée* amb en Tomàs.

- 1.12.2. Què farà? Pensa mirant-se [al mirall, una mica blavós, marcit, que li reflecteix els secs del front] com si parlés a una amiga. De què podria valer-se per retenir el marit a la vora? (...)
- 1.12.3. Si ara [més de les onze de la nit]pogués fer una estona de música al piano! (...)Per què la música,si tampoc ningú no ha d'escollar-la? (p.129)

- 1.13. (p.130) La Teresa, tal com la veu la Laura, matisada pel narrador:

- 1.13.1. La Laura no s'adona que els plecs severos d'aquella roba, la cotilla antiquada, la senzillesa del pentinat de la cunyada, són com una revenja, un retret a la gràcia i a la bellesa de les altres dones, blanques i tendres de rostre, que llueixen les cames i el pit, que saben ser gentils i atraure les mirades dels homes i que es casen per poder gaudir de l'embriaguesa de l'amor sense perill de cometre pecat mortal. És la verge pansida que, amb l'arma de la castedat, testimonia el seu menyspreu a la dona triomfant com la Laura, que no sabrà mai l'amarguesa que s'acumula en el cos de la qui sent el fracàs de la pròpia feminitat inútil. (p.130)

Contraposició amb la Laura. Informació narrativa (omniscient) de l'autèntica vida de la Teresa.

- 1.13.2. De vegades la Teresa la contemplava [a la Laura] com qui vol penetrar un enigma; aquella persona més jove que ella, tan reposada¹, coneixia els secrets de l'amor! Per quin mèrit ella [la Laura] en posseïa la plenitud, alliberada de pecat?: d'aquell pecat terrible que, sols amb l'horror de pensar-hi la veu es nuava a la gola de la Teresa, òrfena d'amor, amb sols el record d'un vell somni d'amor impossible, com un desvari (p.132)
- 1.13.3. Per això moltes nits (...) sortia cap al passadís calçada amb mitges. La porta [de la cambra d'en Tomàs i la Laura] era ben closa, però, així i tot, acostava l'orella al forat del

pany. La sobresaltava qualsevol remor que es produïen aquella cambra on l'amor tenia efectivitat; però no s'aclaria gens el misteri per a la Teresa, a la manera d'un home assedegat que s'acosta a la delícia d'una aigua que brolla ben a prop, introbable. (p. 133).

¹Lliure de neguits, de preocupacions i de passions.(Consulteu s.v. al DCVB)

1.14. (p.133) Vida lliure i autònoma de la Laura. Aquesta actitud, que ella vol independent, «fomentà les calúmnies més fàcils de confondre amb la veritat» (p.134). Canvis de decoració al pis de la casa. Reunions del dijous, amb la Laura i la Teresa. Narració històrica en passat s'interromp per focalitzar les confidències entre cunyades (p. 136-138).

1.14.1. [La Laura] endevina la profunda raó que n'és l'origen [de la confessió incoherent de la Teresa], la necessitat d'exterioritzar uns greuges no formulats mai, reprimits com la corba del pit dins la cotilla opressora. (p.138)

1.14.2. [Tomàs] –Si [la Teresa] se't queixa [a tu Laura] és per vici, i jo no tinc prou humor per a capficar-me amb les seves manies ni amb les teves. Les dones, se us ha de tenir acotades amb la regna, si no, feu com els cavalls i... (...)

La Laura ja no l'escolta ni s'ofèn; el mira amb un esguard tan nou com si observés un estrany no vist mai. S'està davant d'un home que beu i menja de gust, barrejant-ho tot, sense percebre la diferència de sabor i de matisos d'allò que s'empassa. Obre la boca per rosegar com si remugués. La Laura li veu el menjar a dintre, informe, li veu les cavitats del nas, els porus entresuats. (...) La Laura enretira el genoll per por que no topi amb el vellut dels pantalons de l'home. (p. 141)

1.14.3. No; no hi ha amor. La Laura comprèn que no ha estimat mai aquell home, que ell i ella han sofert l'embriaguesa dels sentits (...) I la indiferència comença a interposar el seu vel entre l'home i la dona, just al punt en què la Laura sent, a la manera d'una campana entre la boira, la crida remota del fill que s'anuncia i que la fa caure esvanida amb un doble gemec. (p. 142).

1.15. (p.142) Tertúlia (dels dissabtes) a la casa de la vídua Torroella. «El diner volta d'una aurèola sagrada les persones afavorides per aquesta divinitat» (p. 142) Crítica adreçada als Muntanyola, que

1.15.1. malgrat els seus quatre mesos de casada, [la muller d'en Tomàs] no presenti ni el més lleu símptoma de maternitat.

–Encara no? –mig diu una mare, al moment que les noies fan el distret.

–No puc pas creure que sigui per culpa d'ell – indica una de les visitants, mocant-se lleugerament amb el mocadoret de randes.

–Un xicot tan sa, i de qui sabem ja més d'una feta que el guarda de cap suposició estranya–recalca amb intenció la mestressa de la casa.

–Més aviat serà d'ella, la culpa. Estan malmeses aquestes noies d'avui en dia!

Difusió de la notícia de l'embaràs de la Laura. L'atenció (del narrador i de la societat) es desvia a la polèmica entre en Jaume *Terra Negra* i el seu pare, l'oncle Llibori, perquè l'hereu «volia casar-se amb la filla de l'enterramorts, per afecte que li duia i per obligació que tenia de legalitzar la unió amb la dona que, abans de gaire, fóra mare d'un novell Terra Negra.» (p.144). Es casen, i en conseqüència l'oncle Llibori «desheretà el fill gran irrevocablement; li negà el dret d'entrada a la casa» (p.145). Substitueix el fill per un comptable i retorna a

les seves aparicions públiques «normals».

- 1.15.2. [La Laura] començava a sentir-se feixuga, la voluntat vaporosa, intents de conciliar-se'n l'afecte [d'en Tomàs]. Cert que no en sofria gaire, per tal com no estimava d'amor el marit. Alliberada d'aquell deler d'atraure'l, de conquerir-lo per a ella sola, com a la primeria, s'anava encongint sota la campana freda de la indiferència, clara com un cristall que la voltava de silenci, que l'acostava cada dia una mica més a aquell fill que la iniciaria a una altra mena d'amor. (p. 146)
- 1.15.3. [Per a en Tomàs] Al cap de pocs mesos, la il·lusió era un munt de cendra en un foc apagat. Tornà al casino com abans de casar-se; s'ajuntà amb els amics per seguir aplecs i mercats; reprengué els viatges a Barcelona. (p. 146-147)
- 1.15.4. La Laura, oblidada de tots, sola, oblidava tothom.(...) Els vestits, els llibres, el piano, tot oblidat, faltada d'ambient que li suggerís la necessitat d'aquells elements (...) El fill, llunyà encara, reclamava la seva atenció i els seus pensaments. (p. 147)
- 1.15.5. Aquells estats d'esperit que fins suava [la Laura] havia confós amb l'amor no eren res més que un mot amb què disfressava la torbació física, l'alteració dels sentits en contacte amb un home. Ara que un nou sentiment –el primer– comença a descloure's a la seva consciència, la Laura creu que bé val per un amor; no s'adona que li serveix de segona disfressa per adissimular-se les possibilitats de l'amor, de la passió, que tard o d'hora, de prop o de lluny, ve a modelar o a destruir la vida de cada ésser que sigui susceptible de contenir-lo. (p. 149)

Relació de la Laura amb la Beatriu. Empatia mútua. Episodi «en present». Primavera.

- 1.16. (p.155) La Laura espera el part. En Jaume Terra Negra pren l'ofici de cotxer del cementiri.
- 1.17. (p.157) Setembre. Naixement d'una pubilla. Reaccions de la família.
Maternitat de la Laura:
 - 1.17.1. En Tomàs va pegar una puntada de peu al gos i ventà un cop de porta. (p.158)
 - 1.17.2. I la Laura torna a sentir-se feliç i no enyora cap d'aquelles coses per les quals havia sentit enyorament. (p.158)
- 1.18. (p.158) Puerperi. Absència de nom per a la criatura.
- 1.19. (p.159) Mossèn Joan Serra s'adona de l'esperit d'insatisfacció i de revolta de la Laura. Parla d'en Pere, el seu nebot, que viu a París. Relacions de la Laura amb en Tomàs. La Laura protegeix els amors secrets de la Beatriu i l'estudiant de capellà de cal Llibori. Novembre. Primeres manifestacions de la malaltia (meningitis) en la filla i ràpida mort.
 - 1.19.1. –Ja en tindrem un altre! –li deia en Tomàs totes les estones en què se li asseia a prop; un noiàs fort i valent!» (p.164).

Apareix en escena en Pere [Gifreda], nebot de mossèn Joan *Ferro Vell*.

- 1.19.2. La Laura mira aquell rostre desconegut i li sembla veure la mateixa mirada de mossèn Joan Serra. I no sap comprendre per què sent ganes de plorar, com una persona sola que acaba de trobar companyia. (p. 165)